

Edirne'de Ateşli Silahlarla Oluşan Ölümler, 1984-1994

Derya AZMAK¹, Ahmet YILMAZ², Selçuk BILGI³

ÖZET

Bu çalışmada; 11 yıl içerisinde yapılan 360 sistematik otopside ölümünü ateşli silah yaralanması ile olan 46 olgu çeşitli yönleri ile değerlendirilmiştir.

Ateşli silah ile meydana gelen ölümlerin % 12.7 oranında bulunduğu, yaş ortalamasının 35.63 yıl, % 52.2 olgunun 20-40 yaşlar arasında yer aldığı ve erkeklerin % 93.4 oranında olduğu saptandı. Orijin olarak en sık cinayete rastlanırken, % 60.9 oranında yivli silahların kullanılmış olduğu tespit edildi. En fazla yaralanan beden bölgesinin baş-boyun olduğu saptandı.

Anahtar Kelimeler: Öldürücü ateşli silah yaralanmaları, adli otopsiler, Edirne

SUMMARY

FIREARM RELATED DEATHS IN EDİRNE, 1984-1994.

In this study, we evaluated 360 systematic autopsies which had been performed during the period of 11 years (1984-1994). 46 of these deaths were related to the gunshot wounds.

We determined the characteristics of these 46 autopsies which comprised 12.7% of the total systematic autopsies. The mean age was 35.6 years, 52.2 % of the cases were between 20-40 ages and 93.4 % of them were male. The most frequent origin was homicide and gunshots account for 60.9 % of weapons used in all deaths. The most frequently exposed body area was head and neck.

Key Words: Fatal Gunshot Wounds, Forensic Autopsies, Edirne

Gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerde meydana gelen şiddet olayları arasında, ateşli silahlarla oluşan yaralanma ve ölümler ilk sıralarda yer almaktadır. Özellikle ABD'de intiharların % 60'ı ve cinayetlerin % 62-67'si ateşli silahlarla meydana gelmektedir (1,2). Aile içi şiddet olaylarında % 75 oranında kısa namlulu ateşli silahların kullanıldığı FBI tarafından bildirilmiştir (3). İkili ölüm olgularında da cinayeti işleyen ve ardından intihar eden şahısların tercih ettiği yöntem sıklıkla ateşli silahlar olmaktadır (4,5).

Ateşli silahlar; teminindeki ve taşınmasındaki kolaylık ile, saldırı, hırsızlık, cinayet ve intihar gibi

eylemlerde kesin sonuç vermesi nedeniyle gittikçe artan oranda tercih edilen aletler haline gelmiştir (1,6). İsveç'te yasa dışı silahlar ile çalıntı silahların artmasına paralel olarak cinayet ve intihar olaylarında da artışın olduğu bildirilmektedir (7). Aynı şekilde, Cape Town'daki cinayet olaylarında da ateşli silahların artan bir oranda kullanıldığı belirtilmektedir (8).

Ateşli silahlarla meydana gelen ölüm olaylarında, tam bir keşif muayenesi ile sistematik otopsinin çok büyük önemi vardır. Orijin ve atış mesafesinin tayini, atış yönünün belirlenmesi, cesetten elde edilebilecek mermi çekirdekleri ve

¹ Uzm. Dr. Trakya Üniversitesi Tıp Fak. Adli Tıp Anabilim Dalı, EDİRNE

² Yrd.Doç.Dr. Trakya Üniversitesi Tıp Fak. Adli Tıp Anabilim Dalı, EDİRNE

³ Yrd.Doç.Dr. Trakya Üniversitesi Tıp Fak. Patoloji Anabilim Dalı, EDİRNE

TABLO I. Olguların Cinsiyet, Yıl, Orijin ve Atış Mesafesine Göre Dağılımları

	YİVLİ (ASMÇ)	YİVSİZ (Av Tüfeği)	TOPLAM
ERKEK	26	17	43 (% 93.4)
KADIN	2	1	3 (% 6.6)
YILLAR			
1984	1	1	2
1985	2	—	2
1986	2	—	2
1987	1	5	6
1988	3	3	6
1989	1	—	1
1990	2	1	3
1991	2	1	3
1992	5	2	7
1993	5	2	7
1994	4	2	7
TOPLAM	28 (% 60.9)	18 (% 39.1)	46
ORIJİN			
CİNAYET	17 (% 51.5)	16 (% 48.5)	33 (% 71.7)
İNTİHAR	8 (% 80.0)	2 (% 20.0)	10 (% 21.7)
KAZA	3 (% 100)	—	3 (% 6.6)
TOPLAM	28	18	46
ATIŞ MESAFESİ			
BITİŞİK	8	2	10
YAKIN	6	9	15
UZAK	12	9	21
ELBİSELİ B.	17	—	17
ÖZELLİĞİ K.	1	1	2 *
TOPLAM	44	21	63 Atış

* Ölümü geciken bu iki olguda ateşli silah giriş deliklerinin özellikleri, tedavi amaçlı girişimler nedeniyle kaybolmuştur.

saçma taneleri yardımıyla mermi çapının, kullanılan silah tipinin, atış sayısının ve farklı çaplarda silahların kullanılıp kullanılmadığının ortaya konması gerekir (6.9). Ölüm süresi uzayan olgularda hastane evrakları ile radyografilerinin incelenmesi ve otopsi uygulanması, olay ile ölüm arasındaki nedensellik (illeyet) bağının kurulabilmesi açısından son derece önemlidir.

Adli hekim ateşli silah ile ölüm olgularında; keşif muayenesi, adli otopsi, klinik ve balistik bulgular ışığı altında değerlendirme yaptıktan sonra kesin sonuca varmalıdır.

Bu çalışmanın amacı; Edirne il merkezinde meydana gelmiş ateşli silahla ölüm olaylarının özelliklerini ortaya koymak ve bu konuda yazılmış olan literatür ile karşılaştırmaktır.

MATERYAL VE METOD

Ocak 1984 - Aralık 1994 tarihleri arasında Trakya Üniversitesi Tıp Fakültesi Adli Tıp ve Patoloji Anabilim Dallarınca tamamı sistematik şekilde gerçekleştirilen 360 otopsi olgusundan

ölümleri ateşli silah ile yaralanmasına bağlı olan 46 adli olgu çalışma grubu olarak seçildi.

Ateşli silah ile yaralanma sonucu ölen 46 olgu; yaş, cinsiyet, orijin, ateşli silah tipi, lezyon sayısı ve yeri, atış mesafesi ve gecikmiş ölümlerde ateşli silah yaralanmasıyla ölüm arasında nedensellik bağı bulunup bulunmadığı gibi çeşitli kriterler açısından retrospektif olarak değerlendirildi.

Değerlendirmede; keşif tutanakları, sistematik otopsi raporları ve ölenlerin yakınları ile yapılan karşılıklı görüşmelerden elde edilen veriler kullanıldı.

BULGULAR

11 yıllık süre içerisinde yapılan toplam 360 otopsinin 46'sını (% 12.7) ateşli silah ile meydana gelen ölümler oluşturmaktadır. 46 olgunun 43'ü (% 93.4) erkek, 3'ü (% 6.6) kadındır. Tüm olguların yaş ortalaması 35.63 ± 15.83 yıl olarak bulunmuştur. 20-40 yaşlar arası % 52.2 ile olguların en sık görüldüğü yaş grubudur. En genç olgu 16, en yaşlı olgu ise 75 yaşındadır.

TABLO II. Nedensellik Bağı Kurulan Olguların Özellikleri

Silah Tipi	Yaş	Cinsiyet	Orijin	Süre	Ölüm Nedeni
ASMÇ	47	Erkek	Cinayet	21	Pnömoni-Mediastinit-Peritonit
Av Tüfeği	65	Erkek	Cinayet	18	Pnömoni-Omurilik hasarı

Tablo I'de ateşli silah ile yaralanmaya bağlı ölümlerde cinsiyet, yıl, orijin ve atış mesafesi ile ilgili ayrıntılı bilgiler görülmektedir.

Olgular otopsi esnasında mermi çekirdeklerinin giriş delikleri dikkate alınarak atış mesafesi açısından incelendiğinde, elde edilen veriler Tablo I'de sunulmuştur. Göğüs ve batin bölgesine olan atışların elbiseli bölgelere rastlaması sonucu, hem kimyasal tetkiklerin yapılamaması hem de bazı olgularda elbiselerin elde edilememesinden dolayı kesin atış mesafesi tayini yapılamamıştır. Bu olgularda elbiseler gerekli tetkiklerin yapılabildiği ilgili kuruma gönderilmek üzere savcılığa teslim edilmiştir.

Orijini cinayet olduğu bilinen 17 (% 51.5) ateşli silah mermi çekirdeği (ASMÇ) yaralanmasında toplam 33 adet isabet saptanmış olup, kişi başına düşen ortalama lezyon sayısı 1.94'tür. 28 ASMÇ olgusundan 12'sinde (% 42.8) bir veya daha fazla mermi çekirdeği elde edilmiştir (2 adet 6.35 mm, 2 adet 9 mm, 14 adet 7.65 mm ve 1 adet ileri derece deforme).

Av tüfeği ile yaralanan 18 olgunun 9'unda (% 50.0) cesetten sağlam veya parçalar halinde plastik tapalar çıkarılmıştır. 10 olguda ise (% 55.5) çeşitli çaplarda av tüfeği saçma taneleri elde edilmiştir (2 olguda 9 mm, 1 olguda 8 mm, 6 olguda 3 mm ve 1 olguda 2 mm). 1 olguda saçma taneleri saptanamaz iken, 7 olgunun (% 38.8) otopsi raporlarında saçma tanelerinin elde edilip edilmediği hususunda bir ifadeye rastlanılmamıştır.

Maruz kaldığı ateşli yaralanma ile ölümü arasındaki süre uzayan ve nedensellik bağı otopsi sonucu ortaya çıkarılan 2 olguya ait özellikler Tablo II'de gösterilmiştir.

Ateşli silah yaralanması sonucu gelişen ölümlerde orijine, silahın tipine ve yaralanan vücut bölgesine ait bilgiler Tablo III'de gösterilmiştir.

TARTIŞMA VE SONUÇ

İlimizdeki otopsiler içerisinde ateşli silahlar ile oluşan ölümlere rastlanma oranı % 12.7'dir. Bu oran Türkiye'nin bazı illerinde yapılan çalışmalarda; Sivas'ta % 5.3 (10), Adana'da % 9 (11,12), Trabzon'da % 27.73 (13), Gaziantep'te % 8.75 (14), İzmir'de % 12.8 (15) ve Bursa'da % 10.11 (6) olarak bildirilmektedir. Sivas ve Trabzon hariç tutulduğunda diğer illerde birbirine oldukça yakın değerler bulunmuştur. Buna karşılık, ateşli silahlar ile yakın ilişkisi bulunan ve yüksek risk grubunu oluşturan askeri popülasyonda yapılan çalışmalarda bu oranlar sırasıyla; % 14.03 (16), % 33.17 (17) ve % 56.20 (18) olarak bildirilmektedir. Bu tür ölümlerin sivile nazaran askeri popülasyonda daha sık görülmesi yüksek riskten dolayı beklenen bir sonuçtur.

Olgularımızın yaş ortalaması 35.63 yıl bulunmuş ve % 52.2 ile 20-40 yaşlar arası olguların en sık görüldüğü 2 dekadı oluşturmuştur. Bulgularımız yerli çalışmalar ile uyumludur (6,11,14,15). Yabancı çalışmalarda, yaş ortalaması 25 ve en sık görülen yaş aralığı 20-30 yıllar olarak bildirilmektedir (19-22).

Çalışma grubumuzda erkek cinsiyet % 93.4 gibi yüksek bir orandadır. Diğer çalışmalarda da erkek cinsiyete oldukça yüksek oranda rastlanılması bulgumuzu desteklemektedir (6,11-15,21-24). Bu farkın, kişiler arası ilişki ve şiddet olaylarında erkeklerin daha fazla rol üstlenmesinden kaynaklandığı düşüncesindeyiz.

Tablo I'de olguların yıllara göre dağılımı incelendiğinde; 1989-1991 arası hariç olgu sayısında hafif bir artış olduğu görülecektir. Yerli literatür incelendiğinde, Bursa'da (6) olgu sayısının yıllar içerisinde dalgalanmalar gösterdiği, İzmir'de (15) yıllar geçtikçe % 32'den % 8'e doğru gittikçe azalma olduğu fakat, Gaziantep'te ise (14) % 5'den

TABLO III. Olgularda Orijin, Silah Tipi ve Lezyon Yeri Dağılımı

LEZYON YERİ	İNTİHAR		CINAYET		KAZA		TOPLAM
	YİVLİ	YİVSİZ	YİVLİ	YİVSİZ	YİVLİ	YİVSİZ	
Baş	7	---	8	3	1	---	19
Göğüs	1	1	5	7	1	---	15
Batin	---	1	7	2	1	---	11
Ekstremiteler	---	---	7	1	---	---	8
Göğüs+Batin	---	---	---	3	---	---	3
Baş+Göğüs	---	---	---	1	---	---	1

% 13'e doğru bir artış olduğu görülmüştür. Yabancı literatürde ise, ateşli silah kullanımının ve buna bağlı olarak ölümlerin sürekli artış içerisinde olduğu ve olayın sosyal boyutunun büyüdüğü vurgulanmaktadır (1,2,7,8,19,22,25).

Olgularımızı orijinleri açısından incelediğimizde, ateşli silahlar ile cinayetlerin % 71.7, intiharların % 21.7 ve kazaların % 6.6 oranında bulunduğu görülecektir (Tablo 1). En sık rastlanılan orijinin cinayet olduğunu bildiren birçok çalışma vardır (1,12-14,19, 20,24,25). Bazı çalışmalarda ise intiharların ilk sırada olduğu belirtilmektedir (22,23,26). Kazalar ile orijini tespit edilemeyen olguların oranı hem çalışmamızda hem de literatürde % 10'nun altında bulunmaktadır (12,13,22-24).

Olgularımızı atış mesafesi açısından incelediğimizde, yaralanmaların sıklıkla uzak atış mesafesinden yapıldığı tespit edilmiştir. Bunu sırasıyla yakın ve elbiseli bölgeye isabet eden atışlar izlemektedir. Orijini intihar olan 10 olgudaki atış mesafesi bitişik ve tek atış niteliğindedir (Tablo 1). Atış mesafesi ile ilgili bulgularımız literatür ile uyumludur (13-15).

Orijini cinayet olan 17 ASMC ile ölüm olgusunda kişi başına düşen ortalama isabet sayısı 1.94'tür. Bir çalışmada bu oran 1.9 olarak bildirilmektedir (21).

46 olgudan 28'inde (% 60.9) ölüm yivli silah, 18'inde (% 39.1) ise yivsiz silah sonucu meydana

gelmiştir. Cinayet ve intihar orijinli olgularda en çok kullanılan silah tipi yivli silahlardır (Tablo 1). Birçok çalışmada da en sık yivli silahların kullanılmış olduğu bildirilmektedir (1,3,11,14,15, 19,27,28).

Olgularımızda en sık yaralanan vücut bölgesi baştır. İntihar ve cinayet olgularında bu bölgenin tercih edilmesinin nedeni, meydana gelen hasarın kişiyi kısa sürede ve büyük oranda ölüme götürmesindedir. Cinayet olgularımızda başla birlikte hedef alınan bölge göğüs olmuştur (Tablo 3). Bunları batın ve ekstremitelere yaralanmaları takip etmiştir. İntihar olgularında hedef organ olarak başın seçilmesi oldukça sık olarak rastlanılan bir durumdur (5,27-29). Hedef organ-orijin ayırımı yapmadan en sık baş-boyun bölgesinin seçildiğini bildiren çalışmalar da mevcuttur (6,10,14,15,17, 18,25). Muscat ve ark. (3) çalışmasında cinayet olgularında % 74.5 oranında göğüs bölgesinin hedef olarak seçildiğini bildirmektedir.

Sonuç olarak; ateşli silahlar oluşan yaralanmaların ve ölümlerin önlenmesi için ülkemizde ve dünyada daha etkin ve ileri adımların atılması gerekmektedir. Bu sorunun çözümü; etkili silah kontrolü, silah emniyetinin artırılması ve çocuklar ile gençlerin televizyon ve sinemadaki şiddet dolu görsel efektlerden etkilenmelerinin önlenmesi yoluyla sağlanabilecektir (1,21).

KAYNAKLAR

1. Kaufman H.H.: Civilian gunshot wounds to the head. *Neurosurgery* 32(6): 962-964,1993.
2. ———: Firearm-related years of potential life lost before age 65 years-United States, 1980-1991. *MMWR-Morb Mortal Wkly Rep* 43(33): 609-611, 1994.
3. Muscat J.E., Huncharek M.J.: Firearms and adult, Domestic homicides. *Am J Forensic Med Pathol* 12(2):105-110,1991.
4. Ege B., Hancı I.H., Ertürk S., Karaali H., Yemişçigil A.: İkili ölüm. *Ege Tıp Derg.* 30(4): 530-532, 1991.
5. Hanzlick R., Koponen M.: Murder-suicide in Fulton Country, Georgia, 1988-1991. *Am J Forensic Med Pathol* 15(2):168-173,1994.
6. Çoltu A., Durak D.: Adli otopsileri yapılmış 141 Ateşli silah yaralanmasına bağlı ölüm olgusunun retrospektif incelenmesi. *Adli Tıp Derg.* 8:49-51,1992.
7. Karlsson T., Isaksson B., Ormstad K.: Gunshot fatalities in Stockholm, Sweden with special reference to the use of illegal weapons. *J Forensic Sci* 38(6):1409-1421,1993.
8. MacDonald I.L., Lerer L.B.: A time series analysis of trends in firearm-related homicide and suicide. *Int J Epidemiol* 23(1):66-72, 1994.
9. Kolusayın Ö., Gök Ş., Soysal Z.: Ateşli silahların kafatasında oluşturduğu lezyonların adli tıptaki yeri ve önemi. *Adli Tıp Derg.* 1: 166-176, 1985.
10. Katkıcı U., Örsal M., Özkök M.S.: Cumhuriyet Üniversitesi Tıp Fakültesi Hastanesine etkili cylem sonucu yaralanarak başvuran adli olgular üzerine bir çalışma. *CÜTF Derg.* 15(3): 160-162, 1993.
11. Salaçın S.: An analysis of the medicolegal autopsies performed in Adana, Turkey in 1983-1988. *Am J Forensic Med Pathol* 12(3): 191-193, 1991.
12. Salaçın S., Gülman M.K., Çekin N., Şen F.: Adana'da kaza, cinayet ve intiharlarda ölüm nedenleri ve rastlanma sıklığı. 7. Ulusal Adli Tıp Günleri 1-5 Kasım 1993 Antalya, Poster Sunuları Kitabı s.327-331.
13. Gürpınar S.S., Gündüz M., Özoran Y.Y.: Adli Tıp Kurumu Trabzon Grup Başkanlığı otopsilerinin retrospektif değerlendirilmesi. 7. Ulusal Adli Tıp Günleri 1-5 Kasım 1993 Antalya, Poster Sunuları Kitabı s.143-146.
14. Erkol Z.: Gaziantep ilinde ateşli silah yaralanmalarının analizi. 1. Ulusal Adli Tıp Kongresi, 1-4 Kasım 1994, İstanbul, Poster No:16.
15. Ertürk S., Ege B., Karaali H.: Adli tıp açısından çeşitli yönleri ile ateşli silah yaralanmaları. *Adli Tıp Derg.* 5:27-32, 1989.

16. Koç S., Özbek İ., Albek E., Lokman S.: GATA Haydarpaşa Eğitim Hastanesi acil servisine başvuran adli nitelikteki 510 olgunun analizi. 7. Ulusal Adli Tıp Günleri 1-5 Kasım 1993 Antalya, Poster Sunuları Kitabı s.147-156
17. Koç S., Albek E., Kulusayın Ö., Özbek İ.: Genç asker ölümleri; 208 otopsi olgusu. 1. Adli Bilimler Kongresi, 12-15 Nisan 1994, Adana, sözel bildiri.
18. Koç S., Yılmaz A., Özbek İ., Yıldırım Ş., Cingil H.: Asker popülasyonunda adli nitelikli ölümler. *Deniz Tıp Bülteni* 26(2-3): 56-65, 1993.
19. McGonigal M.D., Cole J., Schwab C.W., et al.: Urban firearm deaths: a five-year perspective, *J Trauma* 35(4):532-537, 1993.
20. Cooper P.R.: Gunshot wounds of the brain. Cooper P.R. ed., *Head Injury*, 2nd edit, London, Williams and Wilkins, 313-325, 1987.
21. Dufloy J.A., Lamont D.L., Knobel G.J.: Homicide in Cape Town, South Africa. *Am J Forensic Med Pathol* 9(4): 290-294, 1988.
22. Bostman O., Marttinen E., Makitie I., Tikka S.: Firearm injuries in Finland 1985-1989. *Ann Chir Gynaecol* 82(1): 47-49, 1993.
23. Koops E., Flus K., Lockemann U., Puschel K.: Fatal gunshot injuries in Hamburg 1966-1991. *Arch Kriminol* 193(1-2): 14-22, 1994.
24. Collins K.A., Lanti P.E.: Interpretation of fatal, multiple and exiting gunshot wounds by trauma specialists. *J Forensic Sci CA* 39(1): 94-99, 1994.
25. Riddick L., Wanger G.P., Fackler M.L., et al.: Gunshot injuries in Mobile County, Alabama, 1985-1987. *Am J Forensic Med Pathol* 14(3): 215-225, 1993.
26. Norton R., Langley J.: Firearm related deaths in New Zealand 1978-87. *N Z Med J* 106(967): 463-465, 1993.
27. Stare C.I.: Characteristic of firearms and gunshot wounds as markers of suicide. *Am J Forensic Med Pathol* 13(4): 275-280, 1992.
28. Dülger H.E., Yemişçigil A., Karaali H., Ege B., Hancı İ.H.: İntihar sonucu ölüm olgularının retrospektif incelenmesi. *Adli Tıp Derg.* 7:115-118, 1991.
29. Copeland A.R.: Suicide among nonwhites, the Metro Dade County experience, 1982-1986. *Am J Forensic Med Pathol* 10(1): 10-13, 1989.